

חשבת דרכי

נקודות אור ע"פ משנת הגר"מ שפירא זצוק"ל

פרשת וירא תשע"ט | גליון מס' 67

לעילוי נשמת האשה בלה בת ר' מנחם הלל לוין ע"ה

"מלחמות אני עשיתי" כל המלחמות שייכות לגילוי כבוד מלכות שמים

שהאדם לא יחזור ממנה או שהוא יחזור נכה. הלא באופן טבעי בני אדם בורחים מסכנות, ואילו כאן מוציאים אותם למלחמה כמו עדר צאן. היה על העם לאסור את המלך בבית הסוהר או להוציאו להורג בגין כך, ובפועל אנו רואים שכולם יוצאים למלחמה, כיצד אפשרי הדבר.

כל מעשי האומות נעשים על ידי הקב"ה

הגמרא בתחילת מסכת עבודה זרה מגלה לנו דבר חידוש, ונבאר מעט מתחילת הסוגיא "לעתיד לבוא הקב"ה מביא ספר תורה בחיקו ואומר למי שעסק בה יבוא ויטול שכרו. מיד מתקבצין ובאין עובדי כוכבים בערבוביא שנאמר כל הגוים נקבצו יחדו. אמר להם הקב"ה אל תכנסו לפני בערבוביא אלא תכנס כל אומה ואומה וסופריה... מיד נכנסו לפניו מלכות רומי תחלה מ"ט משום דחשיבא וכו', אמר להם הקב"ה במאי עסקתם אומרים לפניו רבש"ע הרבה שווקים תקננו הרבה מרחצאות עשינו הרבה כסף וזהב הרבינו וכולם לא עשינו אלא בשביל ישראל כדי שיתעסקו בתורה, אמר להם הקב"ה שוטים שבעולם כל מה שעשיתם לצורך עצמכם עשיתם, תקנתם שווקים להושיב בהם זונות, מרחצאות לעדן עצמכם, כסף וזהב שלי הוא שנאמר לי הכסף ולי הזהב נאם ה' צב-אות", אכן, עונה להם בורא העולם, נתרבה דרככם כסף וזהב, ולולא הכסף והזהב הנמצא בעולם לא היו בני ישראל יכולים לשבת ולעסוק בתורה, אבל הכסף וזהב אינו שייך לכם אלא לי הוא, מי שהרבה כסף וזהב בעולם הוא כביכול בורא העולם עצמו.

ריבוי הכסף בעולם הוא על ידי ריבוי השווקים, אשר יוצר צרכים נחוצים, וכך נוצר המתח של הכלכלה, דבר זה מרבה כסף וזהב. העובדה שיש הרבה כסף וזהב בעולם, היא כי יש הרבה צרכים. כך אנו רואים אף היום, את זה עושה התרבות המערבית, היא מרבה שווקים אשר מולידים צרכים חדשים בעולם, וכך יש מתח גבוה מאד של קנייה ומכירה ומתרבה הכסף. אומר להם הקב"ה, אתם עשיתם, אבל כל מה שעשיתם, זו שליחות. הריבוי של הכסף והזהב זו פעולה שבאה מלכתחילה על ידי בורא העולם

מלחמת המלכים הייתה כנגד אברהם ולוט

איתא במדרש (בראשית רבה פרשה מ"ב) "ויהי בימי אמרפל מלך שנער, ר' יהושע דסכנין בשם רבי לוי פתח, חרב פתחו רשעים וגו' חרבם תבא בלבם וגו', מעשה בר"א בן הורקנוס וכו' ומצאו יושב ודורש הפסוק הזה, חרב פתחו רשעים וגו' זה אמרפל וחביריו, להפיל עני ואביון זה לוט, לטבוח ישרי דרך זה אברהם, חרבם תבא בלבם, ויחלק עליהם לילה הוא ועבדיו ויכס".

לכאורה קשה מאד ליישב את המדרש עם פשטות הכתובים, לשון הפסוק "ויהי בימי אמרפל מלך שנער אריון מלך אלסר כדרלעמר מלך עילם ותדעל מלך גוים, עשו מלחמה את ברע מלך סדם וגו'", ומשמע שהם יצאו להלחם נגד אותם חמישה מלכים, ורק דרך אגב הם שבו את לוט ואחר כך הגיע אברהם, אולם כאן במדרש כתוב שהמלחמה לא הייתה נגדם אלא כנגד לוט ואברהם, לא כפשטיה דקרא.

מפרשי המדרש מביאים בשם הילקוט, כי עד למלחמה הזאת, שהייתה יותר מאלפיים שנה אחרי בריאת העולם, לא הייתה מלחמה בעולם. חז"ל מלמדים אותנו כאן שהמכוון במלחמה הראשונה בעולם, מלחמת אמרפל, היה כנגד אברהם ולוט. "חרב פתחו רשעים", הם פתחו את עניין המלחמה בעולם, "להפיל עני ואביון לטבוח ישרי דרך", כנגד עני ואביון וכנגד ישרי דרך, כנגד לוט וכנגד אברהם. ננסה להבין את הדברים.

עצם עניין המלחמה הוא דבר תמוה מאד

לכאורה נראה כי הדבר הכי לא מובן בעולם, שהוא נגד טבעם של בני אדם, והיה צריך להיות בלתי אפשרי, זה עניין המלחמה. מלכים ומושלים מוציאים את העם למלחמות בשביל כל מיני אינטרסים, ולשם כך הם לוקחים בני אדם למלחמה, ולא כולם חוזרים. לעתים איש אינו חוזר, לעתים בודדים חוזרים, ויתכן אמנם שרבים יחזרו, אבל תמיד יהיו כאלו שלא יחזרו, מה אם כן מביא את בני האדם לשמוע בקול המושלים שלהם ולצאת למלחמה, שהיא סכנת נפש באחוזים גבוהים מאד, ויש סיכוי גבוה

עליהם את עול מלכותו של המלך. באופן, שמלכות שמים אינה יכולה להתקיים אלא בבחירה שלנו. אנו בוחרים, ורק על ידינו מתקיימת מלכותו של בורא העולם. זאת המלכות, וזה הבסיס שעליו העולם שלנו עומד.

באמת, זוהי עצם הגדרת המושג מלכות, מלכות יכולה להיווצר רק על ידי בעלי בחירה שיכולים למרוד ולא לקבל את המלכות. כך היא כל מציאות של כבוד, שהוא מגיע רק מבעלי בחירה שיכולים גם שלא לכבד, וכשהם מכבדים זה כבוד. וכך, כשיש מי שיכול שלא לכבד את המלכות ומכבד, זאת מלכות, אולם כשזה מגיע ממי שאינו יכול שלא לכבד, הדבר יכול להיקרא רק שלטון וממשלה ולא מלכות. המלכות, היא דבר שמשותף למלך ולעם הממליכים אותו, זהו ה"יחד", המקום שבו כביכול אנו נמצאים ביחד עם בורא העולם, ויחד איתו אנחנו יוצרים את הדבר הזה שנקרא מלכות. זהו הבסיס למציאותו של עולם הנבראים, העולם שלנו.

אמנם, כיון שהמלכות תלויה בבחירה, הרי שבהכרח חייב להיות במערכת הכללית של העולם חלק שאינו מקבל את המלכות, כי הנה, נטיית הלב הפשוטה היא שלא לקבל מלך, כי אחר שבורא העולם רוצה ממני שאני אמליך אותו, אם כן בעומק הדברים הכוונה היא שבנקודה זו אני המלך, הרי לבורא העולם לא יהא כבוד אלא ממני, וזאת אומרת שאני הוא זה שאצלי כביכול המלכות נמצאת, וממילא כאן, בעצם המלכות, נמצאת נקודת הבחירה הראשונה, ומי שבוחר בה בצורה לא נכונה לוקח אותה לעצמו ולא נותן אותה לבורא העולם. כאן נמצא השורש לעבודה זרה, בעצם האדם עובד את עצמו בכך שהוא מרגיש שהוא הקובע, וככל שמבינים עד היכן הדברים מגיעים, מבינים יותר את היצר שלא לתת את זה.

מעתה, אחר שהנטייה היא להשאיר את המלכות אצלי, הרי שלפחות מחצית מהבריאה אמורה שלא לקבל את המלך, כך צריך להיות בטבע הדברים, ומכיון שהבריאה מבוססת על מלכות, וחייבים להיות גם מורדים הרי שהמלכות מחייבת מלחמה, המלכות כוללת בתוכה גם את המלחמה שהמלך חייב להילחם, אחרת המלכות לא תתקיים. אי אפשר להשאיר בתוך המלכות קן של מורדים כי אז המלכות תתבטל וזה לא יתכן. נמצא שבתוך עניין המלכות מתחייב בהכרח שהמלכים חייבים גם להילחם.

כך אנו מוצאים שהלכות המלך ברמב"ם נקראים "הלכות מלכים ומלחמותיהם", המלחמות הם חלק מהמלכות, היינו שהם דברים המצטרפים לעצמה של המלכות. כיון שהמלכות תלויה בבחירה לא תיתכן מלכות בלי מלחמה, ואם המלך לא היה יכול להוציא מלחמה, לא תתקיים המלכות. ומלחמה, היא לחיים ולמות, מי שמורד עושה זאת בכל ליבו ובכל נפשו, ומי שרוצה להילחם בו, חייב להילחם בו אף הוא בכל ליבו ובכל נפשו. המלחמה הזאת, זה עניין מוכרח שעליו עומד העולם עומד. מי שעושה את המלחמות, אלו לא בני האדם, כי זה נגד תכונתם וטבעם, זה בלתי אפשרי שבני אדם יסכימו לכך, אולם העובדה שאנו רואים שזה קורה ובני אדם רצים למלחמה בטירוף הדעת, היא רק מפני ש"מלחמות אני עשיתי". הדבר הזה הוא למעלה מהם, והוא מתחייב מהבסיס שעליו הקיום האנושי עומד, והיינו הקיום שעליו עומד העולם, אחר שזה בלתי אפשרי שיתקיימו מלכויות בלי

עצמו, ואינה מגיעה בידי אדם, זהו דבר שהם אינם יכולים לעשות ורק בורא העולם יודע לעשות פעולה זו. זהו המשא ומתן שיש בין בורא העולם למלכות רומי, מה שנקרא היום המערב. אכן, באמת הם מרבים שווקים, אולם הקב"ה מגלה להם, זה לא אתם.

"יצאת מלכות רומי ונכנסה מלכות פרס אחריה", המהר"ל (נצח ישראל פכ"א, וכן בחידושי אגדות) ועוד מהמפרשים מתקשים בזה שהשמיטו מד' המלכויות, שהם בבל, פרס ומדי, יון, ואדום, את מלכות ישמעאל שהיא מהחשובות בעולם, אומר המהר"ל שנראה לו בזה שמלכות פרס ומדי כוללת את מלכות ישמעאל. נמצא שאחרי מלכות רומי נכנסת מלכות ישמעאל, אלו הן שתי המלכויות הגדולות והחזקות, שחובקות זרועות עולם. "אמר להם הקב"ה במאי עסקתם, אומרים לפניו רבש"ע הרבה גשרים גשרנו הרבה כרכים כבשנו הרבה מלחמות עשינו וכולם לא עשינו אלא בשביל ישראל כדי שיתעסקו בתורה, אמר להם הקב"ה כל מה שעשיתם לצורך עצמכם עשיתם". אכן גשרתם גשרים וכבשתם כרכים, אבל עשיתם זאת לצורך עצמכם.

"מלחמות אני עשיתי שנאמר ה' איש מלחמה". העניין הזה של מלחמות, זהו דבר שנעשה מראש, מלכתחילה על ידי הבורא. אם אנו רואים מלחמה בעולם, המלחמה לא נעשית על ידי הצדדים, אמנם הצדדים מכינים ומצטרפים את עצמם למלחמה, אבל הפעולה עצמה היא פעולה שבאה מלמעלה, על ידי בורא העולם עצמו, אלא שנדמה למושלים שהם אלו שעושים אותן. הקב"ה מגלה להם כאן "מלחמות אני עשיתי", המלחמות אינם שלכם, לא אתם עשיתם אותם אלא אני. התקשינו, היאך אנשים יוצאים למלחמה, אכן, אילו הייתה המלחמה נעשית על ידי המושלים זה היה בלתי אפשרי, בני אדם לא היו מוכנים לצאת למלחמה בעבור אף אדם בעולם, יהיה מי שיהיה, אנו רואים בדורות האחרונים כי אף על עליית מסים תיתכן מהפכה והעם עשוי להדיח את המושל ולא יאפשר לו זאת, וכיצד הם יוצאים למלחמה. זה דבר בלתי אפשרי. אמנם הדבר קיים רק מפני ש"מלחמות אני עשיתי", את המלחמות כביכול עושה בורא העולם עצמו.

המלחמה הראשונה בעולם מגלה שמהות

המלחמה היא נגד מלכות ה'

ידוע כלל גדול, אשר נאמר גם בשם הגר"א, גם בשם גדולי חכמי הספרדים, וגם בשם גדולי חכמי החסידים, כי עיקר עניינו של כל דבר נמצא בפעם הראשונה שהוא מוזכר בתורה. כיון שזאת המלחמה הראשונה בתורה, מגלים לנו חז"ל, שהמלחמה הייתה כנגד אברהם ולוט, ומי שעשה את המלחמה הוא מי שעושה את המלחמות, "מלחמות אני עשיתי". זהו עניין גדול ועמוק מאד, אשר נוגע לנו מאד, ונבאר בזה מעט לפי ערכנו.

סוד הדבר הוא בעובדה שהעולם כולו נברא על המלכות, והיא הבסיס והיסוד שעליו עומד העולם. זהו הפירוש הפשוט במשנה באבות "כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו", וביארו הראשונים וכך נכתב אף בשם רש"י, כי לכבודו היינו למלכותו. ביאור הדבר, על פי מה שידוע כי המלכות היא הדבר היחיד שבו כביכול בורא העולם נותן לנו מציאות אמת. המלכות כמו שהיא אינה יכולה להתקיים אלא על ידי העם המקבלים

המלכות שנלקחה מבית דוד. זאת אומרת שהם, אשר לקחו מאיתנו את המלכות, משעבדים אותנו עם כח המלכות שלנו, זאת הגלות האמיתית, שמה שמשעבד אותנו, זה בעצם כח המלכות שלנו. הגילוי היותר מובהק ובוטל בזה נמצא במלכות הרביעית, כאשר הם משתמשים במישהו משלנו, הם לקחו אדם מתוך בית המדרש שלנו, זהו העומק המיוחד שיש בגלות. הגלות שלנו היא, שכוחנו שלנו פועל נגדנו.

אמרפל זה נמרוד שממשיך להילחם באברהם

חז"ל אומרים כי אמרפל זה נמרוד. כאן מגיע שוב נמרוד אחרי שהתפקיד הראשון שלו התבטל. הוא היה ראש דור הפלגה שבו נאמר "ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים", והוא המריד את כל העולם כולו. הוא לקח את אותו כח של שפה אחת ודברים אחדים, שמכוחם בני אדם שמעו איש את שפת רעהו ויכלו להידבר ביניהם ולהבין היטב זה את זה, ואת הכח הזה הוא לקח והמריד את כולם נגד בורא העולם. ואז, היה אדם אחד בלבד שלא הלך עמהם, אברהם העברי, שכל העולם היה מעבר מזה ואברהם היה מעבר מזה (בראשית רבה פרשה מ"א). זהו נמרוד אשר המריד את כל העולם כולו כנגד בורא העולם. ואותו נמרוד, אחרי שהופרה עצתו וקרה מה שקרה ומשם נתפלגה הארץ, לא עזב את תכניתו השטנית, את המרידה במלכות שמים, וכך הוא היה הראש של ארבעת המלכויות, אשר כל עניינם הוא לעקור את מלכות שמים, לקחת מאיתנו את המלכות.

כך אנו מוצאים אף במי שהיה מצאצאיו, נבוכדנצר, כפי שקוראת לו הגמרא במסכת חגיגה (י"ג ע"א) "רשע בן רשע בן בנו של נמרוד הרשע שהמריד כל העולם כולו עליו במלכותו", נבוכדנצר גם הוא מילא את התפקיד של נמרוד, בכך שהוא יצר את אותו פסל וחייב את כל העולם כולו – הוא הרי היה אחד המלכים שמשלו בכיפה - להשתחוות לצלמו של נבוכדנצר, עד שבאו חנניה מישאל ועזריה והפרו את הצווי, והושלכו לאש, ונבוכדנצר עצמו בא לראות איך שהם מטיילים בתוך הכבשן. אותו נבוכדנצר תפס את אומנותו של אבי אבות אבותיו, נמרוד, אשר המריד את כולם כנגד מלכות שמים, "בן בנו של נמרוד הרשע".

כך העביר נמרוד את אותו דור פלגה אשר יצאו כנגד מלכות שמים, ובאו להתפלג ממלכות שמים [כפי שמורה הלשון "דור הפלגה"] ולהכריז שבורא העולם ישאר למעלה, אבל למטה, זה ישאר שלנו, "ונעשה לנו שם פן נפוץ על פני כל הארץ", אנחנו פה, המקום הזה הוא בשליטתנו, זאת הייתה ההכרזה של דור הפלגה, ההכרזה הגלויה קבל כל העולם כולו, חוץ מאיש אחד, אברהם העברי, אשר עמד כנגד נמרוד וכל ההולכים אחריו, וכולם נפלו בפניו. ואז לקח לעצמו נמרוד שם חדש, "אמרפל" – כדרשת חז"ל שמביא רש"י "אמר פול", הוא אמר לאברהם עכשיו אתה תיפול. זוהי המחלוקת הגדולה, ארבעת המלכויות הם המרידה במלכות שמים, והמלחמה היא מלחמה כנגד מלכות שמים. חז"ל מגלים לנו את ה"מלחמות אני עשיתי" של המלחמה הזאת. מה שהיה טמון במלחמה הזאת הוא שהיא הייתה כנגד "להפיל עני ואביון לטבוח ישרי דרך".

מלחמות. וכיון שמלחמות הם הבסיס שעליו העולם עומד, אמנם, זה הבסיס למלכות שמים, אבל "מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא" (ברכות נ"ח ע"א) והיינו שהעולם חי בסדר של מלכות שהיא דוגמא לסדר העתידי והתכליתי של "והיה ה' למלך על כל הארץ", והמלכויות מחייבות מלחמה, ואת המלחמות עושה מי שברא את בני האדם, "מלחמות אני עשיתי". [וידוע כי "אני" הוא אחד מכינויי המלכות, וכשכתוב "מלחמות אני עשיתי" הכוונה היא מלכותי עושה זאת].

המלחמה הראשונה בהכרח מכוונת נגד אברהם ולוט – הראשון והאחרון בגילוי מלכות שמים

והנה, כיון שהסיבה הראשונה למלחמה, והיינו הסיבה הראשונה להתנגדות למלכות, היא הסיבה כביכול להתנגדות הטבעית שיש לבני אדם כנגד מלכות שמים, בני האדם אינם רוצים לקבל אותה, באופן טבעי בני אדם לא אוהבים עול ולא אוהבים להשתעבד, זהו הבסיס והיסוד הראשון לעמוד כנגד מלכות שמים. ממילא מוכרח להיות שלזה התכוונה המלחמה הראשונה שהייתה בעולם, כי כאמור, אף שעל פני השטח הדברים נראים שהמלכים עושים את המלחמות, אבל שורש עניין המלחמות הוא ב"מלחמות אני עשיתי", שורש המלחמות זה כנגד מלכות שמים.

והנה, אברהם היה הראשון, ולוט הוא האחרון, והיינו, אברהם היה הראשון, כי עד שבא אברהם לא היה אדם שקראו אדון, כדאיתא בברכות (ז' ע"ב), ואיתא בתוס' בברכות (מ' ע"ב), כי אחד הטעמים שבברכת אבות הפותחת את שמונה עשרה אין הזכרת מלכות המעכבת בברכות, ואיננו אומרים בה "מלך העולם" אלא "אלוקי אבותינו אלוקי אברהם כו'", כי באמירת אלוקי אברהם זה נחשב כאילו אמרנו "מלך העולם", כי אברהם היה זה שקראו אדון, והוא זה שהמליך את בורא העולם. אברהם הוא הראשון שהוריד לעולם את מלכות שמים והוא כביכול המליך את הקב"ה בעולם. והאחרון הוא לוט, כי הקיום של "והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד" יהיה על ידי המלך המשיח, שהוא מצאצאיו של לוט.

כך שהמלחמה צריכה להיות מכוונת כנגד מלכות שמים, זה חייב להיות כך, אחר שעניין המלחמה שייך לעניין המלכות, ומי שמייצג את מלכות שמים בעולם, היינו מי שנושא בתוכו את אותו גילוי של מלכות שמים, אלו שני אנשים, אברהם ולוט, ונגדם הייתה המלחמה. באמת, הם עצמם לא ידעו ולא העלו על דעתם שהם נלחמים נגד לוט, אבל המלחמה אספה אותם לתוכה, והוא זה שנשבה במלחמה, ואברהם יצא להציל אותו וכך הוא התגבר על כל המלכים.

והנה, מעשה אבות סימן לבנים, כתוב כאן במדרש שמלחמת ארבעת המלכים היא המלחמה הראשונה והיא המלחמה האחרונה. מלכותם של ארבעת המלכויות [אשר כפי שמביא הרמב"ן מחז"ל מכוונות כנגד ארבעת המלכים הללון] נמשכת עד למלך המשיח, והוא יקח מהם את המלכות. הם אלו שלקחו מאיתנו את המלכות. נבוכדנצר מלך בבל, הראשון במלכים הוא זה שהרג את המלך האחרון לבית דוד, ולמעשה הוא הרג את מלכות בית דוד, ולקח מהם את המלכות, ואחר כך המלכות עברה לפרס ומדי, והם כולם, כל המלכויות, ממשכות לרשת את

המלכויות מתגרות כי המלכים חשים בזעזוע

אבל "צפה לרגליו של משיח", כתוב לנו רק פה. זה הדבר שמעורר את המלכים, ומדיר מנוחה מנפשם של המושלים בעולם, זהו דבר מה שהם עצמם לא יודעים מהו, והם חייבים לתרגם את הדברים למעשה, אולם אין הם יודעים כנגד מי, וכך הם יוצאים למלחמה כנגד השכן, הדבר קורה רק מפני שהם אינם יודעים לקרוא את מה שנעשה בנפשם. וכך הם מפנים זאת לשכן, אשר אף הוא מתכוון לאותו דבר שהם מתכוונים וגם הוא חסר מנוחה, וכך גם הוא נלחם, וזאת מלחמה הדדית. אולם בכל זה הם כבובות משחק בידי מי שאמר על עצמו "מלחמות אני עשיתי".

חוץ מ"צפה לרגליו של משיח", יש כאן עוד הוראה למעשה, המאמץ הכביר של כל העולם כולו בחלק הראשון שראינו בגמרא בע"ז, בכל אותו ריבוי כסף וזהב, לאן הוא הולך. הרי כל ילד יודע כל זה מיועד כדי ליצור כלי מלחמה. אלה יוצרים כלי מלחמה מכאן, והצד שכנגד גם הם יוצרים כדי להגן על עצמם, כך שכל הכח מושקע ומכוון בעצם למלחמה. אילו צד אחד היה מכוון את כל כלי המלחמה וכנגדו היה עומד צד שני שלא היה מוכן, המלחמה כבר מזמן הייתה פורצת, העובדה, באופן טבעי, שהמלחמות אינן פורצות, היא מחמת מה שנקרא היום בעולם "מאזן האימה". הכל יודעים שאם תפרוץ מלחמה באמת הרי שזה יהיה משהו דמוי מבול ללא תקנה ואף אחד לא ישאר, רק לכן הם מתאפקים כל כך, אבל זה נורא לראות, איך כל המאמץ הגדול והאמיתי נמצא בזה, ישנם מיליארדי בני אדם בעולם שאין להם לחם לאכול, בגד ללבוש, בית לגור, ישנם המוני בני אדם בעולם, במספרים עצומים, שאין להם כלום, והם חיים בשולי הערים ומשרתים את אלו שיש להם. יש בעולם מספיק שפע כדי לחלק לכל העולם כולו מזון כיד המלך, אבל את כל הכח, את כל "הרבה כסף וזהב הרבינו" מכוונים אך ורק לאותו פחד, לאותה חרדה, כולם עסוקים רק במלחמה, גם אלו שנלחמים, וגם אלה שלא נלחמים. הכח והמאמץ מכוון כולו למלחמה. או למלחמה יזומה, או להגנה מפני מלחמה יזומה של השכן. או גם זה וגם זה.

המלכויות מתגרות אלו באלו, ועלינו מקבלי התורה, מוטל התפקיד ללמוד להבין ולדעת. התורה מלמדת אותנו איך אנו צריכים לחיות בעולם הזה, איך אנו צריכים להבין את מה שקורה איתנו. "בינו שנות דור ודור". אין לך דור שמתקיים בו "אם ראית מלכויות מתגרות אלו באלו" כדור זה, ומתגרות היינו שתמיד מגיעים לסף שהוא קרוב מאוד למלחמה. מלכויות עסוקות במלחמה אלו באלו. הדבר הזה מחייב אותנו לדעת לקראת מה אנו הולכים. אם אנחנו לא נהיה מוכנים, לא נאפשר שרגליו של משיח יתגלו אלינו. ואם לא נאפשר הרי שנהיה נידונים כרוצחים. ההבדל הוא אם הדברים יהיו ברחמים או בשפיכות דמים נוראה. "כי באש ה' נשפט ובהחרבו את כל בשר ורבו חללי ה'". זאת אפשרות מאד ריאלית. אם אנחנו באמת נצפה לרגליו של משיח, נחסוך המון דם. מי שמצפה באמת, צריך להתפלל בכוונה "ותחזינה עינינו בשוכך לציון - ברחמים", אנחנו מצפים לרגליו של משיח שיבוא, אבל מצפים שבוא העולם ימנע אותנו מאותם "מלחמות אני עשיתי" אשר באות בהכרח בפעמי משיח. אנו אשמים בזה, "אין לך פורענות שבאה לעולם, אלא בשביל ישראל". ה' יעזרנו שנזכה לכך במהרה, ל"ותחזינה עינינו בשוכך לציון ברחמים". אמן.

המשך הדברים שם במדרש "אמר רבי אלעזר אם ראית מלכויות מתגרות אלו באלו צפה לרגליו של משיח", אם אנו רואים שהמצב בעולם הוא שיש הרבה מלחמות, מלכויות מתגרות אלו באלו, אז צריך לדעת שיש כאן סימן, המלחמות מתעוררות כנגד מלכות שמים. ונקדים בזה את דברי הגמרא בסוף מסכת זבחים (קט"ז ע"א), שבזמן שבא הקב"ה לתת תורה לעולם כל מלכי מזרח ומערב אחזתם רעדה בהיכליהן, העולם נזדעזע, ומי שהרגיש בזה, אלו המלכים, הם הרגישו שהיה משהו בעולם שמזעזע את עצם קיומם, ולכן נתקבצו כולם אצל בלעם שהיה החכם שבאומות והיה גם נביא, ושאלו אותו מה קרה, שמא מבול בא לעולם. ובלעם הבטיח להם שאין להם לירא ממבול כי כבר נשבע הקב"ה שלא יביא מבול לעולם, ושאלוהו מה בכל אופן קרה, ואז הוא גילה להם "ה' עוז לעמו יתן", זהו דבר שמזעזע את העולם, מתן תורה מעמיד את העולם כולו על בסיס אחר וזהו הזעזוע שכתוב כאן. למדנו כאן בגמרא שאת כל הזעזועים האלה אין כל בני האדם חשים, אלא רק המלכים אשר הם אלו שקרובים יותר לשורש הדברים, הם אלו שאוחזת אותם רעדה בהיכליהן.

"צפה לרגליו של משיח", ככל שהמלחמה מתקרבת יותר ויותר, אז המלכים חשים שמלכותם בסכנה, והרבה יותר מכך כי באמת מלכותם היא על סף אובדן ודאי, ובכל אופן תחושתם היא שיש כאן סכנה, אולם הם אינם יודעים כנגד מי לכוון את זה, אין להם מושג, אבל כיון שבענין הזה של המלחמות, הם לא בוחרים, כאן אין לדעת שלהם שום תפקיד אלא כביכול בורא העולם הוא שמפעיל אותה, אבל הוא צריך להפעיל אנשים שמוכנים לדבר הזה, וכך המלכים מרגישים שיש כאן משהו מסוכן, שמסכן את מלכותם, והם מתחילים להתגרות אלו באלו, וכל אחד מפנה את הדברים האלה או כלפי אחר או כנגד אחד מבני עמו. כך נוצרות מלחמות. מלחמות נוצרות כשמתקרב בעולם מצב שהוא גילוי של מלכות שמים.

כשהיו אברהם ולוט בעולם, העולם עמד במצב שבו עדיין לא נולד מי שצריך להביא לעולם את המלך המשיח, הדבר קרה רק אחר כך, כאשר קרה מה שקרה אחרי חורבן סדום, ונולדו ראשי שני העמים, עמון ומואב, אשר מהם צריכה להגיע מלכות כלל ישראל, מלכות בית דוד, וכפי שדורשים כאן חז"ל (בראשית רבה פרשה מ"א) על הפסוק "מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו" "היכן מצאתיו, בסדום", באיזה מקום כביכול בורא העולם מצא את דוד המלך, הוא מצא אותו בסדום, אחרי שנולד אותו תיקון, שבסופו של דבר היה ראש מואב, אז זה נקרא שדוד המלך כבר נמצא, התקיים ה"מצאתי", אבל הרבה קודם לכן, כשהם נלחמו בלוט, והם אף כלל לא ידעו שהם נלחמים בלוט, אבל המכוון היה כנגד אותו גילוי של מלכות שמים. כאשר כל זה היה רק בכח, ובכח רחוק מאד, שיש פה מישהו שעתידי להתגלות כמלכות בית דוד, המלכות של אלו שיושבים על כסא ה', אשר על ידם מתקיים "והיה ה' למלך על כל הארץ", הרי שכנגדם מכוונת המלחמה.

ההוראה למעשה שחז"ל מגלים לנו פה, "אם ראית מלכויות מתגרות אלו באלו", צריך לדעת ולהבין, שכאשר אנו רואים מלכויות מתגרות אלו באלו, כתוב לנו כאן "צפה לרגליו של משיח". את ה"מלכויות מתגרות" נוכל לראות בכותרת הראשית,

